

Goed en kwaad

Christus Triumfatorkerk, 29 oktober 2023, doopviering

Lezing: Openbaring 12: 1-6

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

KOMEN

- Welkom
- Aanvangslied Psalm 100: 1, 2 en 3
- Moment van Stilte
- Bemoediging en groet
- Lied Psalm 100: 4
- Roos, Maartje, Eva en Benthe steken hun doopkaarsen aan
- Kyriegebed
- Glorialied: 'Zie de zon, zie de maan' (Lied 8b)

DOOP

- Inleiding op de doop
- Tekst van Augustinus
Maar wat heb ik lief als ik u liefheb?
Niet een mooi lichaam,
geen schoonheid die voorbijgaat,
geen licht dat onze ogen graag zien,
geen mooie melodieën van allerlei liederen,
niet de fijne geur van bloemen of van parfum of zalf,
geen manna en geen honing,
niet een lief lichaam om te omhelzen.
Dat heb ik niet lief als ik mijn God liefheb.

En toch heb ik wel zoiets lief als licht,
zoiets als een stem en als een geur,
zoiets als voedsel en als een omhelzing,
als ik mijn God liefheb:
hij is licht en klank en geur en voedsel,
hij is de omhelzing van mijn innerlijke mens,
waar voor mijn ziel oplicht wat niet aan plaats gebonden is,
waar klinkt wat de tijd je niet afneemt,
waar een geur is die niet met de wind verwaait,
waar smaken niet minder wordt door eten,
waar omhelzing niet loslaat door verzadiging.
Dit heb ik lief als ik mijn God liefheb.

- Nynke en Christian zingen en spelen 'Not While I'm Around' (Nothing's gonna harm you)
ondertussen worden de dopelingen binnengebracht
- Presentatie
- Gezongen Geloofsbelijdenis (Lied 3444)
- Doopintentie door Gijs en Merel
- Doopintentie door Christian en Nynke
- Met de kinderen, Gebedje van Eva
Goedemorgen lieve Heer,

Dank u voor de nieuwe dag.

Ik ben zo blij dat ik vandaag weer spelen en ook leren mag

Ik kom u ook nog even danken voor de fijne lange nacht

Ik heb zo lekker geslagen in mijn bedje warm en zacht

Ik wil vandaag weer heel graag lief zijn voor de kinderen om mij heen

wilt u mij dan hierbij helpen, want dat kan ik niet alleen Amen

- Bediening van de Doop
- Zegenlied: 'Neem mijn leven, laat het, Heer' (912: 1 en 2) (st)
- Doopvragen
- Gelukwensen aan de doopouders, uitreiking doopkaars, doopkaart en -brief

WOORD

- Gebed bij de opening van de Schriften

- Inleiding

De meeste reguliere kerkgangers zijn inmiddels misschien een beetje gewend aan het taalgebruik van het laatste Bijbelboek.

Het boek Openbaring. Het zijn visioenen van Johannes op een eilandje in de Middellandse Zee, Patmos. Het zijn visioenen over een gevecht tussen goed en kwaad. Het gaat over hoe wij als mensen in de verdrukking kunnen zitten door geweld en ziekte. En het gaat over de hoop die in ons is, omdat ook in de verdrukking God er voor ons is. Omdat ook war alles verloren lijkt – het niet verloren is. Omdat er redding is. En verwondering en medemenselijkheid.

Daarover gaat het ook in Openbaring 12. Over het kwaad en over de kwetsbaarheid die door God wordt beschermd.

Maar dan wel in de taal van Openbaring. Over een vuurrode draak dus vandaag en een zwangere vrouw. Ik hoop dat het u lukt – ook als u hier voor het eerste bent – om door de taal heen te kijken en dat te horen.

- Bijbellezing: Openbaring 12: 1-6

Er verscheen in de hemel een indrukwekkend teken: een vrouw, bekleed met de zon, met de maan onder haar voeten en een krans van twaalf sterren op haar hoofd. Ze was zwanger en schreeuwde het uit in haar weeën en haar barensnood.

Er verscheen een tweede teken in de hemel: een grote, vuurrode draak, met zeven koppen en tien hoorns, en op elke kop een kroon. Met zijn staart sleepte hij een derde van de sterren aan de hemel mee en smeedte ze op de aarde. De draak ging voor de vrouw staan die op het punt stond haar kind te baren, om het te verslinden zodra ze bevallen was.

Maar toen ze het kind geboord had – een zoon, die alle volken met een ijzeren herdersstaf zal hoeden –, werd het dadelijk weggevoerd naar God en zijn troon. De vrouw zelf vluchtte naar de woestijn. God had daar een plaats voor haar gereedgemaakt, waar twaalfhonderdzestig dagen lang voor haar gezorgd zou worden.

- Lied: 'Niet als een storm als een vloed' (Lied 321)

- Preek

Kent u het verhaal van **Sint Joris** en de draak?

Nooit in de Sint Joris achtbaan in de Efteling geweest?

Of anderszins het verhaal van Sint Joris gehoord?

Het is een mooie legende. De korte versie gaat als volgt:

Al jaren terroriseert een draak een koninkrijk. Die draak woont ergens diep weg in het bos en eist eens per jaar een kind, een meisje uit de stad om te verslinden. In ruil daarvoor laat hij het koninkrijk de rest van het jaar met rust en blijft hij in het bos.

Elk jaar wordt er geloot uit de namen van de meisjes uit het koninkrijk. En wordt er een slachtoffer – letterlijk en slachtoffer – getrokken. Wie wordt er dit jaar geofferd om de rest van de bevolking te sparen.... Niet echt een fijn verhaal – het lijkt Openbaring wel.

Uiteindelijk trekt de koning de naam van zijn eigen dochter. De koning schrikt zich wezenloos. Hij ligt er wakker van – net als al die andere ouders in de jaren ervoor natuurlijk. Hij verzint van alles om zijn dochter te behouden. Hij looft een beloning uit aan degene die de draak kan doden. Uiteindelijk is er een die durft te gaan. En die het lukt. Joris. Een schildknaap. Joris wordt de drakendoder.

De held van het verhaal.

Hij verslaat het ultieme kwaad. De draak die het leven onmogelijk maakt.

Zo is Joris een heilige geworden. Sint Joris. De beschermheilige van Engeland. Saint George heet hij daar. Maar ook van Ridderkerk, Middelharnis en Terborg.

Deze foto is van het kerkhof naast de Martinikerk in Groningen. Het is een oorlogsmonument. Hier staat heel subtiel 1940-1945. En het beeld staat naast de oorlogsgraven van omgekomen geallieerden en verzetsstrijders. Sint Joris komt vaak voor op oorlogsmonumenten. Dat is niet per ongeluk. De strijd van Joris tegen de draak symboliseert de strijd tegen het kwaad. En

waar de meeste heiligen devoot zijn en vreedzaam, zich onderscheiden door meditatie en liefdevolle aandacht voor hun medemens - Sint Franciscus bijvoorbeeld of de heilige Clara – bij hen is de strijd tegen het kwaad een innerlijk gevecht. De strijd tegen jaloezie, hebzucht, verleidingen, afgunst, spelt zich bij Franciscus af in zijn hart en in zijn hoofd.

Maar soms is het ook een letterlijk gevecht, een echt gevecht..

Soms moet je opstaan tegen het kwaad. Soms zelfs gewapenderwijs. Hoe zou het afgelopen zijn in de wereld als Duitsland en Japan niet waren verslagen in 1945?. Als de geallieerden op de stranden van Normandië niet hun leven hadden gegeven om Hitler en zijn ideologie van het kwaad niet hadden verslagen? Daarom staat Sint Joris bij zo'n oorlogsgraf. Om de gesneuvelden te eren die vochten tegen het kwaad.

Probleem is wel: wat is het kwaad? Dat is niet altijd zo makkelijk te onderscheiden als in de nazi-ideologie. In Oekraïne is de bezetter nog redelijk makkelijk aan te wijzen, die zit in het Kremlin. Al denken veel Russen en ook sommige Oekraïners in de Donbas daar anders over.

Maar wie is goed en wie is fout in de huidige oorlog in de Gazastrook? Wat is een goede reactie op de terreurdaad van Hamas op 7 oktober? Hoe mogen Palestijnen reageren op de onderdrukking van de bezette gebieden op de Westelijke Jordaanoever? Ik weet het niet.

Het sprookje van Sint Joris en de draak is voortgekomen uit verhalen de heilige Georgius of Joris. Hij leefde in de derde eeuw in de streek Cappadocië in Anatolië in het huidige Turkije. Hij was officier in het leger van de Romeinse keizer Diocletianus. Toen hij de opdracht kreeg om

christenen op te pakken en te vervolgen, toen weigerde hij. En werd hij ter dood veroordeeld. Google maar eens op Sint Joris.

Zo werd keizer Diocletianus de belichaming van het kwaad. Net als een draak de belichaming is van het kwaad. En zo werd Joris een voorbeeld in de strijd tegen het kwaad.

En dat raakt aan het visioen van Johannes over de zwangere vrouw en de draak.

Want ook dat gaat over de machten van het kwaad. Dit visioen klinkt óók als een sprookje. Waar de draak de verbeelding is van het ultieme kwaad, daar is deze zwangere vrouw de belichaming van het leven. Van het goede. Van de kwetsbaarheid. Wat is er kwetsbaarder dan een hoogzwangere vrouw. Wie herinnert zich niet nog de beelden van de zwangere vrouw die op een brancard uit het gebombardeerde ziekenhuis van Marioepol werd gedragen. Ongeveer een jaar geleden.

Deze zwangere vrouw uit het visioen is een soort oermoeder. Een Eva – zij die leven geeft betekent dat. Zoals de redding van Israël begon met een moeder die zwanger was van Mozes. Zoals de redding van de wereld begin met Maria die zwanger was van Jezus.

Angstaanjagend is het wel. Zou het werkelijk zo zijn dat iedereen die geboren wordt als eerst het kwaad recht in de ogen moet kijken. Een draak die klaar staat om je te verslinden?

Ik hoop het niet. Ik ga ervanuit dat er zowel voor Sophie als voor Jasmijn liefdevolle handen waren die haar opvingen en verzorgden. Die keken of alles goed was en ze in warme doeken wikkelden.

Maar toch – het kwaad is in het leven nooit ver weg.

Je wordt in een wereld geboren waar een levengevende oermoeder en een vuurrode draak naast elkaar leven en zich om de beurt aandienen. En het kwaad is dan ook nog in vele hoedanigheden aanwezig. Het is een zeven koppig monster, zo horen we uit het visioen. Het heeft vele namen.

Nu is er een probleem. Als het kwaad een draak was, dan hadden we hem allang opgespoord en gedood zoals Sint Joris, of geboeid en in een hok tentoongesteld. Maar ja. Draken bestaan niet. En het kwaad als een aanwijsbare draak, die je kunt bevechten, die bestaat ook niet.

Het kwaad heeft eindeloos veel gezichten. En juist daarom hebben we zo'n concreet beeld nodig – om het te kunnen aanwijzen. Kwaad is een cel die zich ontwikkelt tot een tumor. Een zuchtje wind dat uitgeroeid tot een orkaan, een trilling in de aarde die duizenden huizen verwoest.

Kwaad is de willekeur waardoor mensen sterven, terwijl ze soms nog maar net aan hun leven begonnen zijn. Welke macht of kracht zit daar achter?

Er is nog een ander kwaad, ook ongrijpbaar. Niet omdat het zo ongewoon is, juist niet, juist omdat het zo gewoon is en daarom zo giftig. De filosoof en schrijfster Hannah Arendt volgt het Eichmannproces in de jaren '60 schrijft daarover. Eichmann was een van de hoofdverantwoordelijken voor de moord op 6 miljoen Joden in de Tweede Wereldoorlog. En Hannah Arendt schrijft dan: "Opeens realiseerde ik me, tot mijn stomme verbazing, hoe klein en eenvoudig, ja hoe gewoon Eichmann eigenlijk is. De gedachte dat in ieder mens de monsterlijke kracht als die van Eichmann of Hitler schuilgaat, is onverdraaglijk, maar waar.

Dit kwaad is even ongrijpbaar en willekeurig als het kwaad van natuurrampen en van de dood. Je wilt het niet en het is slecht en boos, maar je kunt het niet ontlopen.

Of toch wel?

Er is een plaats waar het kwaad niet is, zo horen we uit het visioen.

Want Eva, blijkt meer een soort Maria te zijn. Ze baarde een zoon die volken leidt met een staf. Het klinkt als Jezus, de Goede herder. Het kind wordt opgenomen in de hemel – daar is het veilig. En de vrouw? Ze schuilt in de woestijn, waar er voor haar gezorgd wordt.

De enige weg om het kwaad te ontlopen is de weg van de woestijn te gaan.

De weg die et volk van God ging uit Egypte naar het Beloofde Land.

De plek waar Eli God terug vond.

De plek waar Jezus met de Satan afrekende.

De woestijn is de plek waarbij je je bewust wordt van je roeping. Daar ben je op jezelf teruggeworpen en ontmoet je je God. Daar, in de stilte, kun je horen wie jou roept.

Het goede en het kwade zijn onlosmakelijk met ons leven verbonden.

Het leven is een strijd tegen het kwade en een zoektocht naar het goede.

Die zoektocht naar het goede kunnen we niet alleen aan. Dat vraagt inspirerende voorbeelden.

Mensen die in stilte, in het kwetsbare, gebrokene laten zien waar het in het leven echt om gaat.

Een liefdevolle moeder, een zorgzame vader, een opa en oma die je wijzen op de mooie dingen van het leven. Of als je al wat ouder bent: je kind of kleinkind dat in alle oprechtheid en kwetsbaarheid zichzelf is. Eerlijk, en direct en zegt waar het op staat.

Het goede en het kwade ze lopen door elkaar heen, maar zo leren we vandaag zoekt de stilte eens op. De eenzaamheid. De woestijn in jezelf. Luister naar de stem in jezelf. Waar leef ik van op. Wat roept me, of wie. En waarom spreekt dat me aan? Waarom voel ik me er toe aangetrokken. Welke motivatie zit er achter, is het ten goede? Wie wordt er beter van?

In de woestijn van je leven spreekt God.

Het is onze opdracht zijn stem te verstaan. Amen.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'Zo vriendelijk en veilig als het licht' (Lied 221: 1 en 2)
- Dankgebed, voorbeden, Onze Vader, stil gebed
- Collecte

GAAN

- Slotlied: 'Ga met God en hij zal met je zijn' (Lied 416)
- Zegen